

Krasopani hera *Callimorpha (Euplagia) quadripunctaria* (1078)

Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Występuje zarówno w rejonie kontynentalnym (CON) jak i alpejskim (ALP).

Koordynatorzy obecny i w poprzednim badaniu:

Łukasz Przybyłowicz (zarówno w poprzednim jak i obecnym etapie monitoringu)

Eksperti lokalni 2013 :

2013: Edwin Buga, Antoni Kwiczala, Łukasz Przybyłowicz, Andrzej Trzeciak, Roman Zamorski

Eksperti lokalni 2014:

Łukasz Przybyłowicz

Eksperti lokalni w poprzednim badaniu (2006-2007):

Bogusław Daraż, Łukasz Przybyłowicz, Andrzej Trzeciak, Zbigniew Wiatrak

Rok/lata poprzednich badań:

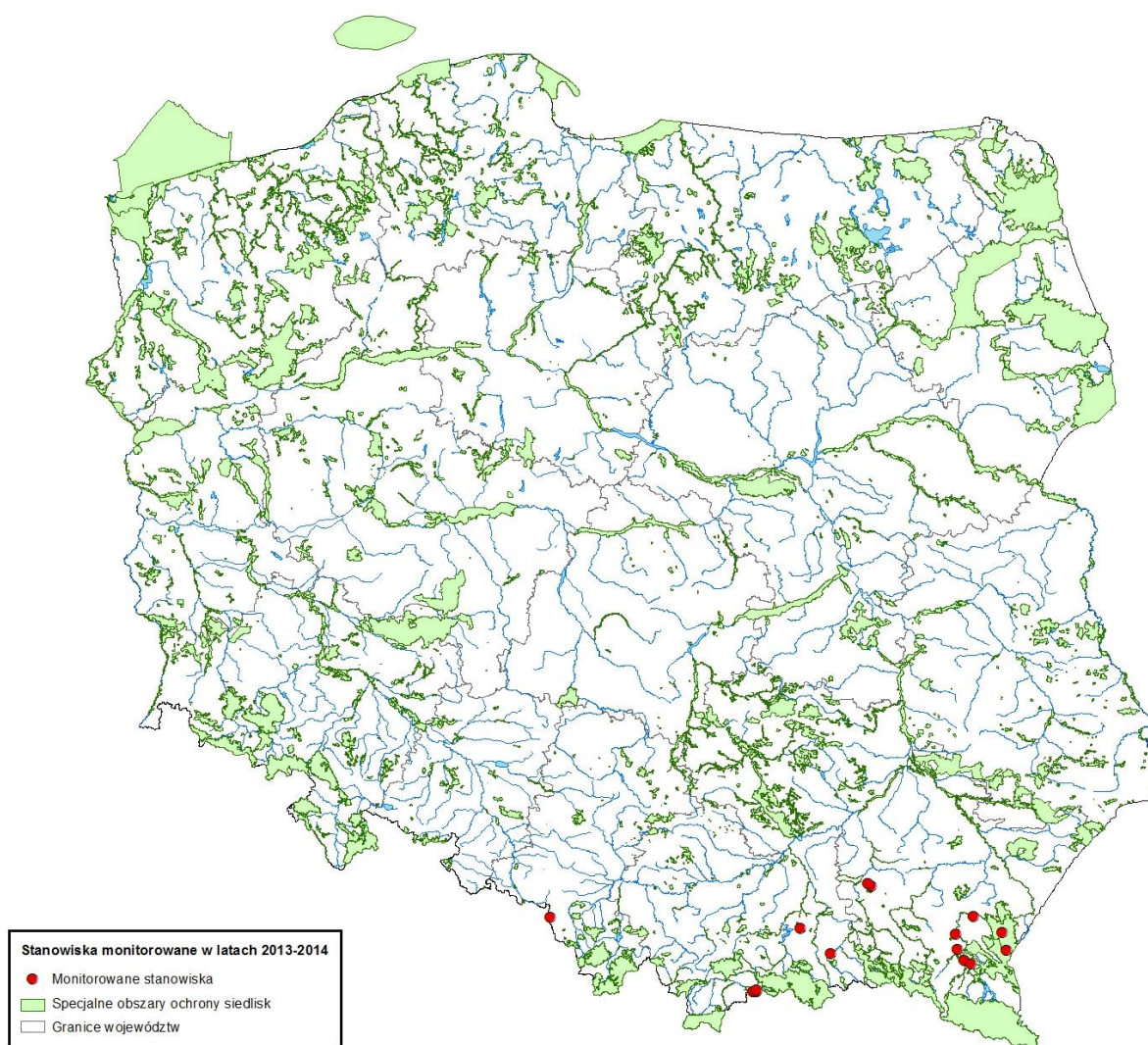
2006, 2007

Liczba stanowisk monitoringowych oraz ich lokalizacja na tle obszarów

Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji

W obecnym etapie prac monitoring gatunku prowadzono przez dwa lata: 2013 i 2014. Zgodnie z propozycją, zamieszczoną w przewodniku monitoringu (Przybyłowicz Ł. 2010. Krasopani hera (krasopani czterokropka) *Euplagia quadripunctaria*. W: Przewodnik metodyczny. Monitoring gatunków zwierząt. Cz. I. s. 73-84. GIOŚ. W-wa) monitoringiem powinna być objęta jak największa liczba spośród kilkunastu znanych stanowisk występowania.

Trzeba podkreślić, że w poprzednim etapie monitoringu (2006-2007) badano większą liczbę stanowisk niż w obecnym, ponieważ pierwsze prace monitoringowe miały głównie charakter inwentaryzacyjny i miały na celu potwierdzenie gatunku na znanych z literatury stanowiskach. Z części stanowisk, na których gatunku nie stwierdzono, zrezygnowano (nie były rekomendowane do dalszego monitoringu).

W roku 2006 monitorowano 11 stanowisk krasopani hera. Motyla nie odnaleziono na 8 z nich. W przypadku 7 stanowisk zrezygnowano z dalszego monitoringu. W sezonie 2007 monitorowano 20 stanowisk, w tym 4 stanowiska badane w 2006 r. (wśród nich było jedno stanowisko, gdzie w 2006 r. nie

odnaleziono motyla - Dolina Starego Potoku) i 16 nowych stanowisk. Na 7 stanowiskach nie odnaleziono gatunku (w tym na stanowisku Dolina Starego Potoku – powtórnie) i zrezygnowano z ich dalszego monitoringu.

W sezonie 2013 monitorowano 13 stanowisk, na których w roku 2007 obserwowano gatunek oraz dodatkowo dwa nowe stanowiska (Kaczyce i Szymbark), gdzie wcześniej, w trakcie niezależnych badań, stwierdzono występowanie gatunku. Spośród tych 15 stanowisk 10 jest położonych w regionie kontynentalnym (CON) a 5 w alpejskim (ALP). Stanowisko w Kaczycach włączono do monitoringu 2013 ze względu na jego lokalizację w rejonie odległym od znanych stanowisk. Informacje zebrane podczas prac terenowych wskazują jednak, że zaobserwowany w roku 2012 okaz był najprawdopodobniej migrantem, a w monitorowanym rejonie brak stałej populacji krasopani hera (w związku z tym nie planuje się kontynuacji monitoringu tego stanowiska). W 2014 roku wykonano monitoring jeszcze jednego nowego stanowiska na Pogórzu Rożnowsko-Ciężkowickim (Jamna w regionie kontynentalnym). Łącznie w latach 2013-2014 monitorowano **16 stanowisk (w tym 3 nowe)**, z tego 11 w regionie kontynentalnym i 5 w regionie alpejskim.

Obszar występowania gatunku to Karpaty - głównie w strefie pogórzy i regla dolnego – od Bieszczadów i Pogórza Przemyskiego na wschodzie, po Pieniny na zachodzie. Monitorowane w latach 2013-2014 stanowiska monitoringowe w regionie kontynentalnym stanowią odpowiednią reprezentację znanych stanowisk występowania gatunku w tym regionie. Natomiast uzyskanie odpowiedniej reprezentacji w regionie alpejskim wymagać będzie w przyszłości uzupełnienia listy stanowisk. W trakcie niezależnych badań w 2013 r. odkryto rozległe stanowiska z liczną populacją motyla w rejonie północnej granicy Magurskiego Parku Narodowego (Przybyłowicz, niepubl.). Przynajmniej dwa z tych (Folusz i Kąty) powinny być włączone do następnego etapu monitoringu, gdyż dzięki swojej lokalizacji wypełniają znaczącą lukę w rozmieszczeniu tego gatunku w regionie alpejskim (ALP). Dotychczas znano jedynie stanowiska w Pieninach (zachodni skraj zasięgu) i stanowisko w Arłamowie (wschodni skraj zasięgu).

Przyszła strategia monitoringowa powinna polegać na włączaniu nowych stanowisk, które zostaną wykryte podczas wszelkich innych badań terenowych podczas kolejnych sezonów. Należy przy tym kierować się zasadą, że nowe stanowiska monitoringowe powinny być dodawane w oparciu o kryterium liczebności obserwowanych okazów (co najmniej kilka), dostępności rośliny pokarmowej (liczne sadźce) oraz lokalizacji (nie powinny to być stanowiska sąsiadujące z już znanymi). Nie należy włączać do monitoringu miejsc obserwacji pojedynczych osobników w niezbyt charakterystycznym biotopie.

Wyniki badań

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Tab. 1. Wskaźniki na stanowiskach (liczba st.)

Zestawienie ocen wskaźników stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym (a – alpejskim, b- kontynentalnym) (wartości w tabeli oznaczają liczbę stanowisk)

a) region alpejski

Parametr	Wskaźnik	Ocena (liczba stanowisk)			
		FV właściwa	U1 niezadowolająca	U2 Zła	XX nieznana
Populacja	Względna liczebność	3	0	0	2
Siedlisko	Jakość siedliska	5	0	0	0

b) region kontynentalny

Parametr	Wskaźnik	Ocena (liczba stanowisk)			
		FV właściwa	U1 niezadowolająca	U2 Zła	XX nieznana
Populacja	Względna liczebność	3	0	0	8
Siedlisko	Jakość siedliska	8	3	0	0

Region alpejski

Populacja

Badany był jeden wskaźnik: względna liczebność. Gatunek obserwowano na wszystkich 5 stanowiskach monitorowanych w roku 2013. Maksymalne liczby osobników obserwowane w trakcie jednek kontroli wynosiły od 2 okazów (Podskalnia Góra) do ponad 60 okazów (Grabczycha). Eksperti lokalni ocenili względną liczebność jako właściwą (FV) na 2 (Arłamów, Grabczycha, Kosarzyska). Pozostałe 2 stanowiska (Macelowy Wąwóz i Podskalnia Góra) otrzymały wartość XX czyli względną liczebność oceniono jako nieznaną pomimo zaleceń poradnika monitoringowego waloryzującą wskaźniki jedynie w 3 kategoriach FV, U1 i U2. Ocena taka podyktowana była: a) niejednoznacznością zebranych danych, b) informacją zamieszczoną w poradniku iż „waloryzacja wskaźników ma znaczenie jedynie orientacyjne i oparta jest w większości na subiektywnej ocenie eksperckiej”. Kategorie zaproponowane w przewodniku (FV, U1, U2) mogą być traktowane jako wiarygodne jedynie w dużym przybliżeniu i po dokładniejszym rozpoznaniu stanowiska. Ważne jest w tym przypadku zbieranie szczegółowych danych dotyczących ilości obserwowanych osobników a nie przypisywanie im określonej „wagi”. Krasopani hera jest specyficznym gatunkiem cechującym się bardzo efemerycznym występowaniem, nie tylko w odniesieniu do kolejnych sezonów, ale również dni lub nawet pory doby. Często podczas kolejnych wizyt terenowych lub nawet następujących po sobie przejść transektów obserwuje się bardzo zróżnicowaną liczbę osobników. Istnieją również stanowiska (np. Wąwóz Macelowy) gdzie motyl obserwowany jest zawsze w bardzo niewielkiej liczbie osobników. W takich przypadkach przypisanie wskaźnikowi populacji wartości U1 lub U2 byłoby zupełnie mylące. Znacznie bliższe prawdy jest pozostawienie wartości XX co informuje, że „brak wystarczających danych do realnej oceny względnej liczebności” a co za tym idzie do wnioskowania o kondycji populacji. Wspomniane 2 stanowiska o wartościach FV są dobrze znane i obserwowane rokrocznie również poza okresami monitoringowymi. Ze względu na stałą, wysoką liczebność motyli (liczoną w kilkudziesięciu sztukach przy jednej wizycie terenowej) istnieją realne przesłanki do oceny stanu populacji jako właściwego (FV).

Siedlisko

Badany był jeden wskaźnik: jakość siedliska. W rejonie alpejskim dla wszystkich 5 monitorowanych stanowisk oceniono ją jako właściwą (FV). Nie zaobserwowano też żadnych różnic geograficznych pomiędzy stanowiskami zlokalizowanymi w Pieninach a wysuniętym kilkaset kilometrów na wschód stanowiskiem Arłamów.

Region kontynentalny

Populacja

Badany był jeden wskaźnik: względna liczebność. Na 11 stanowiskach monitorowanych w latach 2013-2014 gatunku nie zaobserwowano na jednym (Wybrzeże). Na 3 stanowiskach (Berdech, Las Wolica i Jamna) gatunek występował licznie i tam eksperci lokalni ocenili względną liczebność jako właściwą (FV). Na pozostałych liczba obserwowanych osobników w trakcie jednej kontroli wahała się od 1 (Kaczyce) do 11 (Dębna). Na tych stanowiskach wskaźnik otrzymał ocenę XX (stan nieznan) pomimo zaleceń poradnika monitoringowego waloryzującą wskaźniki jedynie w 3 kategoriach FV, U1 i U2. Przyjęcie takiej właśnie oceny wyjaśniono w omówieniu wyników dla regionu alpejskiego. Wspomniane 2 stanowiska o wartościach FV są dobrze znane i obserwowane rokrocznie również poza okresami monitoringowymi. Ze względu na stałą, wysoką liczebność motyli (liczoną w kilkudziesięciu sztukach przy jednej wizycie terenowej) istnieją realne przesłanki do oceny stanu populacji jako właściwej (FV).

Siedlisko

Badany był jeden wskaźnik: jakość siedliska. W przypadku 8 na 11 monitorowanych stanowisk oceniono ją na właściwą (FV). Jedynie na 3 stanowiskach (Bykowce, Kaczyce i Wybrzeże) przypisano jej wartość niezadowalającą (U1). W Bykowcach niska wartość oceny jakości siedliska spowodowana jest kilkoma czynnikami. Są to, niewielka powierzchnia stanowiska, jego znaczne zarośnięcie (80%) oraz niewielka ilość kęp sadzka. Stanowisko w Kaczycach znacznie odbiega od znanych stanowisk występowania krasopani her. Co prawda, roślinność zielna występuje tam w obfitości lecz zupełnie brak sadzka stanowiącego podstawową roślinę żywicielską imago. Może to sugerować, że odnalezienie motyla na stanowisku miało charakter przypadkowy i było wynikiem migracji. Stanowisko Wybrzeże jest pod względem oceny jakości siedliska i czynników je warunkujących bardzo podobne do Bykowców. Tu również obserwuje się znaczne zarastanie, niewielką ilość sadzka a dodatkowo intensywnie wkraczają inwazyjne gatunki nawłoci *Solidago*. Prowadzony monitoring nie wykazał żadnych różnic geograficznych w wartościach wskaźników pomiędzy stanowiskami zlokalizowanymi w zachodniej bądź wschodniej części regionu.

W przypadku obu regionów można stwierdzić iż pomimo niskich lub raczej nieprecyzyjnych ocen względnej liczebności populacji, wiedza ekspercka poparta obserwacjami z kilku ostatnich sezonów skłania do wniosku, że gatunek zwiększa swoją liczebność mierzoną zarówno liczbą obserwowanych osobników (lecz nie zagęszczeniem!!) jak i liczbą stanowisk.

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach

Tab. 2. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na stanowiskach oraz porównanie wyników badań

Zestawienie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym (a – alpejskim, b- kontynentalnym) w latach 2006-2011 i 2013

a) region alpejski

L.p.	Lokalizacja stanowiska (obszar Natura 2000 lub województwo)	Stanowisko	Oceny na stanowiskach							
			Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
			Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
1	LH18001 2 Ostoja Przemyska	Arlamów	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
2	PLH1200 13 Pieniny	Grabczycha	XX/ FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
3	PLH1200 13 Pieniny	Kosarzyska	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
4	PLH1200 13 Pieniny	Macelowy Wąwóz	XX	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV
5	PLH1200 13 Pieniny	Podskalnia Góra	XX	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Suma ocen			4 XX 1 XX/FV	3 FV 2 XX	5 FV	5 FV	5 FV	5 FV	5 FV	5 FV

Populacja

Monitorowano 5 stanowisk. Wszystkie badane były także w poprzednim etapie prac. Na 2 stanowiskach stan populacji został po raz kolejny oceniony jako nieznany XX (Macelowy Wąwóz i Podskalnia Góra). Na pozostałych 3 stanowiskach (Arlamów - podkarpackie, Grabczycha i Kosarzyska) wartość XX została podniesiona na FV. Badania prowadzone w Arlamowie po raz kolejny wykazały obecność dużej liczby osobników co świadczy o występowaniu tam prężnej populacji. To właśnie zadecydowało o zmianie oceny z XX na FV. To samo dotyczy Kosarzysk. W przypadku Grabczychy tylko w pierwszym sezonie monitoringowym (2006) populację oceniono na XX. Od roku 2007 przypisano jej wartość FV.

Siedlisko

Na wszystkich 5 badanych stanowiskach jakość siedliska oceniono na FV. Decyduje o tym duża dostępność miejsc rozrodu, a także obfitość zarówno roślin żywicielskich gąsienic jak i nektarodajnych, stanowiących bazę pokarmową dla imago. Te wysokie oceny nie uległy zmianie od poprzedniego etapu prowadzenia badań monitoringowych.

Perspektywy ochrony

Na wszystkich badanych stanowiskach perspektywy zachowania gatunku oceniono na FV, podobnie jak w poprzednich okresach monitoringowych. Wpłynęły na to wysokie oceny cząstkowe opisujące zarówno względną liczebność populacji jak i jakość siedliska. W przypadku stanowisk Macelowy Wąwóz i Podskalnia Góra uznano iż ocena XX dla populacji nie wpływa negatywnie na perspektywy ochrony gatunku.

Ocena ogólna

Na wszystkich badanych stanowiskach stan gatunku oceniono jako właściwy FV. Oceny te nie uległy zmianie od początku prowadzenia monitoringu. Są one odzwierciedleniem wysokich wartości dla parametrów cząstkowych i świadczą o bardzo wysokiej wartości monitorowanych stanowisk dla ochrony populacji krasopani hera w Polsce.

b) region kontynentalny

Lp.	Lokalizacja stanowiska (obszar Natura 2000 lub województwo)	Stanowisko	Oceny na stanowiskach							
			Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
			Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
1.	PLH180023 Las nad Braciejową	Berdech	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
2.	PLH180013 Góry Słonne	Bykowce	XX	XX	FV	U1	FV	U2	FV	U1
3.	LH180012 Ostoja Przemyska	Cisowa	XX	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV
4.	PLH180023 Las nad Braciejową	Las Wolica	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
5.	PLH180013 Góry Słonne	Monasterzec	XX	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV
6.	PLH120094 Ostoje Nietoperzy Powiatu Gorlickiego	Szymbark	-	XX	-	FV	-	XX	-	XX
7.	woj. podkarpackie	Dębna	XX	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV
8.	woj. podkarpackie	Jabłonica Ruska	XX	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV
9.	woj. małopolskie	Jamna	-	FV	-	FV	-	XX	-	FV
10.	woj. śląskie	Kaczyce	-	XX	-	U1	-	FV	-	U1
11.	woj. podkarpackie	Wybrzeże	XX	XX	FV	U1	FV	U2	FV	U2
Suma ocen			2 FV 6 XX	3 FV 8 XX	8 FV	8 FV 3 U1	8 FV	7 FV 2 U2 2 XX	8 FV	7 FV 2 U1 1 U2 1 XX

Populacja

Na 8 spośród 11 monitorowanych stanowisk stan populacji oceniono jako nieznany XX. Ocena taka spowodowana jest niewielką liczbą obserwowanych osobników w trakcie wizji terenowych (zazwyczaj były to pojedyncze motyle). Tylko 3 stanowiska (Berdech, i Las Wolica – podkarpackie oraz Jamna - małopolskie) otrzymały ocenę FV. W przypadku 8 stanowisk badanych w obu etapach prac oceny pozostały bez zmian, przy czym w przypadku 6 stanowisk były to oceny XX, a w przypadku stanowisk Berdech i Las Wolica - oceny FV.. Na tych dwóch stanowiskach w obu sezonach monitoringowych obserwowane były bardzo liczne motyle, a ich liczba podczas pojedynczej kontroli często przekraczała 20.

Siedlisko

Jakość siedliska oceniana jest na prawie wszystkich stanowiskach (poza Bykowcami i Wybrzeżem - podkarpackie) niezmiennie jako FV. Można więc przypuszczać, że w polskich Karpatach (wraz z Pogórzem) istnieje liczna sieć potencjalnie dogodnych siedlisk możliwych do zasiedlenia przez monitorowany gatunek motyla. Na stanowiskach Bykowce i Wybrzeże siedlisko poprzednio oceniane były na FV. Od roku 2007 na tych stanowiskach bardzo uwidoczniła się sukcesja ekologiczna widoczna jako zarastanie stanowisk i gwałtowne wkraczanie roślin inwazyjnych. Te właśnie czynniki spowodowały obniżenie ocen do U1. Na pozostałych 6 powtórnie badanych stanowiskach utrzymały się oceny FV.

Ogólnie można jednak stwierdzić, że na monitorowanych stanowiskach siedlisko znajduje się w dobrej kondycji, na co wskazują przeważnie wysokie wartości wskaźników. Ponieważ krasopani związana jest z terenami ekotonowymi nawet niskie wartości przypisywane stanowiskom w Bykowcach i Wybrzeżu nie powinny być traktowane jako zagrożenie dla gatunku lecz raczej jako przejaw naturalnych zmian w jego środowisku. Stanowiska te są bardzo cenne, gdyż przy dłuższym monitoringu mogą dostarczyć informacji na temat skrajnych warunków siedliskowych akceptowanych jeszcze przez motyla.

Perspektywy ochrony

Dla 7 spośród 11 monitorowanych stanowisk ten parametr otrzymał ocenę właściwą (FV). W przypadku dwóch badanych po raz pierwszy stanowisk - (Szymbark i Jamna (małopolskie) perspektywy ochrony oceniono jako nieznane; na stanowisku Szymbark z powodu niejednoznacznej oceny populacji (XX), natomiast stanowisko Jamne nie znajduje się na obszarze chronionym, stąd istnieje możliwość, że działania związane z gospodarką człowieka (ścinka drzew, remont drogi) mogą doprowadzić do znacznego obniżenia jakości siedliska. Dwa stanowiska (oba badane powtórnie) - Bykowce i Wybrzeże (podkarpackie) otrzymały oceny złe (U2); poprzednio były to oceny FV. Stanowiska te przestają być atrakcyjne dla badanych motyli. Decydującym czynnikiem jest tu bardzo niekorzystny wpływ sukcesji wyrażający się wyraźnym przekształceniem siedlisk – ich zarastaniem i zmianą składu gatunkowego roślinności. Na pozostałych 6 powtórnie badanych stanowiskach perspektywy oceniono podobnie jak 6 lat temu (FV).

Ocena ogólna

Dla 7 spośród 11 monitorowanych stanowisk stan gatunku określono jako właściwy FV, dla 2 stanowisk (Bykowce i Kaczyce) – jako niezadowolający U1, dla jednego Wybrzeże – jako zły (U2) i dla jednego (Szymbark) – jako nieznany XX). Na stanowisku w Bykowcach (podkarpackie) ogólna ocena U1 jest wyższa niż ocena perspektyw ochrony (U2), gdyż na stanowisku istnieje obfita baza pokarmowa dla rozwoju gąsienic, a w odróżnieniu od stanowiska Wybrzeże stwierdzono tam obecność nielicznych motyli. Stanowisko Wybrzeże (podkarpackie) oceniono na U2, zgodnie z oceną dla perspektyw ochrony, z uwagi na szybko postępujący proces sukcesji i zarastanie stanowiska drzewami a także gwałtowne wkraczanie inwazyjnych gatunków nawłoci. Ważną przesłanką za maksymalnym obniżeniem oceny ogólnej jest również fakt nie zaobserwowania motyla podczas żadnej z tegorocznych wizyt terenowych. Nowe stanowisko Szymbark zostało ocenione jako XX (ze względu na niepewne perspektywy ochrony wynikające z dość intensywnej, rozproszonej zabudowy i nieznaną dokładnie wielkość populacji), a Kaczyce jako U1 (stanowisko o nietypowym siedlisku, na którym brak osiadłej populacji a obserwowany osobnik był migrantem). Nowe stanowisko Jamne (małopolskie) to silne stanowisko. Jeśli chodzi o 8 powtórnie

badanych stanowisk, to na 6 z nich oceny pozostały bez zmian, a na 2 uległy pogorszeniu. Są to dwa omówiono powyżej stanowiska Bykowce i Wybrzeże.

Podsumowując należy stwierdzić, że na większości stanowisk ocena poszczególnych parametrów jest najwyższa z możliwych (FV) i pozostaje niezmienną od początku prowadzenia monitoringu. Obserwacje prowadzone poza monitoringiem wskazują, że gatunek ma się dobrze (ocena ekspercka) a monitorowane stanowiska dostarczają informacji jak reaguje on na konkretne zmiany siedliskowe na poszczególnych stanowiskach.

Skrajne stanowiska w obrębie zasięgu gatunku (zachód – wschód) są od siebie odległe zaledwie o kilkaset kilometrów i nie zanotowano między nimi różnic geograficznych w wartościach wskaźników. Brak też takich różnic pomiędzy stanowiskami leżącymi w rejonie alpejskim i kontynentalnym, prawdopodobnie dlatego, że gatunek zasiedla wyłącznie niższe położenia górskie w strefie pogórzy. Nie różnią się one edaficznie od nieodległych stanowisk z rejonu kontynentalnego.

Zestawienie ocen wskaźników na obszarach Natura 2000

Dla krasopani hera wskaźniki nie były określane na poziomie obszarów.

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów w obszarach Natura 2000

Tab. 3. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na obszarach N2000 i porównanie wyników badań

Zestawienie ocen parametrów stanu ochrony gatunku na badanych obszarach N2000 w regionie biogeograficznym(a – alpejskim, b- kontynentalnym) w latach 2006-2011 i 2013

a) region alpejski

Obszary N2000	Oceny dla obszarów N2000							
	Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
	Wyniki poprzednich badań	Wyniki i obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
PLH120013 Pieniny	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
PLH120019 Ostoja Popradzka	XX	-	FV	-	XX	-	XX	-
Suma ocen	2 XX	1 FV	2 FV	1 FV	1 FV, 1 XX	1 FV	1 FV, 1 XX	1 FV

b) region kontynentalny

Obszary N2000	Oceny dla obszarów N2000							
	Populacja		Siedlisko		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań

LH180012 Ostoja Przemyska	XX	XX	FV	FV	FV	FV	FV	FV
PLH180023 Las nad Braciejową	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
PLH180013 Góry Słonne	XX	U1	FV	U1	FV	XX	FV	U1
PLH120094 Ostoje Nietoperzy Powiatu Gorlickiego	-	XX	-	FV	-	XX	-	XX
Suma ocen	1 FV 2 XX	1 FV 1 U1 2 XX	3 FV	3 FV 1 U1	3 FV	2 FV 2 XX	3 FV	2 FV 1 U1 1 XX

Region alpejski

W roku 2013 prowadzony był monitoring na jednym obszarze Natura 2000. W sezonach 2006 i 2007 wytypowane były również potencjalne stanowiska na terenie obszaru PLH120019 Ostoja Popradzka lecz ze względu na niewykrycie gatunku nie kontynuowano monitoringu na stanowiskach w tym obszarze. Na obszarze PLH120013 Pieniny oceny poszczególnych parametrów mają wartość FV i pozostaje ona niezmienna od poprzednich okresów monitoringowych.

Populacja

Na obszarze PLH120013 Pieniny stan populacji oceniono jako właściwy (FV). W poprzednim sezonie badań parametr ten miał wartość XX. Obecnie ocena została podniesiona pomimo niemożności dokładnego oszacowania liczebności. Przesłanką za tak korzystną oceną jest fakt, iż w każdym z trzech dotychczasowych monitoringów motyle spotykane były zawsze w podobnej, stabilnej liczebności.

Siedlisko

Podobnie jak populacja oceniane jest jako FV. Wartość tego parametru w ostoi PLH120013 Pieniny nie uległa zmianie w porównaniu z poprzednimi okresami monitoringowymi. Ogólnie należy stwierdzić, że w Pieninach panują bardzo dogodne warunki siedliskowe do bytowania populacji krasopani hery. W obecnym sezonie monitoring na obszarze Ostoi Popradzkiej nie był już prowadzony. Poprzednie monitoringi nie doprowadziły do wykrycia obecności motyli a wysoka ocena warunków siedliskowych (FV) nie stanowiła wystarczającej podstawy do kontynuowania monitoringu. Być może w przyszłości gatunek zostanie tam stwierdzony i wtedy dane dotyczące siedlisk na stanowiskach monitorowanych w latach 2006 i 2007 będą cenną informacją porównawczą.

Perspektywy ochrony

Na wszystkich monitorowanych stanowiskach ostoi PLH120013 Pieniny parametr ten otrzymał najwyższą możliwą wartość FV. Podobnie został on oceniony podczas poprzednich sezonów badawczych. Wpływ na ten wynik miały wartości FV wskazane dla parametrów cząstkowych a więc populacji i siedliska.

Ocena ogólna

Dla obszaru PLH120013 Pieniny ocena ogólna otrzymała wartość FV. Wartość ta nie uległa zmianie od poprzedniego okresu monitoringowego. Można zatem stwierdzić, że w/w obszar Natura 2000 właściwie zabezpiecza gatunek i może być traktowany jako jego ostoja.

Region kontynentalny

W roku 2013 prowadzony był monitoring na 4 obszarach Natura 2000. Na obszarach PLH180012 Ostoja Przemyska i PLH180023 Las nad Braciejową oceny poszczególnych parametrów mają wartość FV i pozostaje ona niezmienna od poprzednich okresów monitoringowych. Jedynie stan populacji w Ostoi

Przemyskiej określony został jako XX. Nie jest to jednak informacja negatywna a świadczy jedynie o niemożności oceny liczebności populacji. Na obszarze ostoi PLH180013 Góry Słonne stan populacji i siedliska na badanych stanowiskach uległ pogorszeniu (oceny U1), co skutkowało oceną perspektyw ochrony jako XX i oceną ogólną jako U1. Na obszarze tym znajdują się stanowiska Bykowce i Monasterzec, na których obserwuje się znaczną sukcesję, zacienienie i rośliny inwazyjne. Sprawia to, że stanowiska stają się nieatrakcyjne dla badanego motyla. Nie należy jednak wyciągać ogólnych wniosków, że populacja motyla na tym obszarze jest zagrożona, ponieważ w monitorowanym rejonie (Góry Słonne) motyl spotykany jest stosunkowo licznie i często. Sugeruje to, iż podczas przygotowań do kolejnego etapu monitoringu należało by wybrać dodatkowe stanowiska monitoringowe. Pojedyncze stanowisko w Szymbarku leżące na obszarze PLH120094 Ostoje Nietoperzy Powiatu Gorlickiego było monitorowane po raz pierwszy. Wartości wskaźników pozostają w większości nieznane (XX) ze względu na dużą rozległość i heterogeniczność stanowiska powiązaną z niewielką liczbą obserwowanych osobników. Kolejne sezony monitoringowe pozwolą prawdopodobnie na uściślenie wartości wskaźników.

Populacja

W przypadku obszaru PLH180023 Las nad Braciejową stan populacji oceniono jako właściwy FV, natomiast dla PLH180012 Ostoja Przemyska i PLH120094 Ostoje Nietoperzy Powiatu Gorlickiego jako XX co wynika z braku dostatecznej wiedzy. Jedynie w przypadku ostoi PLH180013 Góry Słonne wskaźnik ten z XX w roku 2007 zyskał obecnie wartość U1. Jest to spowodowane obserwacją na badanych stanowiskach jedynie pojedynczych osobników w ciągu całego okresu monitoringu. To z kolei wiąże się z niekorzystnymi dla motyla procesami sukcesji obserwowanymi na tych stanowiskach.

Siedlisko

Na 3 obszarach jest ono oceniane jako FV. Wyjątkiem jest jedynie ostoja PLH180013 Góry Słonne, gdzie na dwóch monitorowanych stanowiskach została ona obniżona do U1. Ogólnie należy stwierdzić, że na monitorowanych obszarach Natura 2000 panują bardzo dogodne warunki siedliskowe do bytowania populacji krasopani hery.

Perspektywy ochrony

Brak odniesienia do obserwowanych oddziaływań i spodziewanych zagrożeń – wysokie zazwyczaj wartości wskaźników populacji i siedliska sprawiają, że wysoka jest również ocena perspektyw ochrony gatunku na 2 obszarach Natura 2000 (PLH180023 Las nad Braciejową, PLH180012 Ostoja Przemyska). Dla ostoi PLH180013 Góry Słonne pomimo niskich wartości dla populacji i siedliska (U1) zostały one ocenione na XX. Jest to spowodowane istnieniem innych, nie objętych monitoringiem stanowisk gatunku, na których jest on spotykany dość licznie. Na obszarze PLH120094 Ostoje Nietoperzy Powiatu Gorlickiego monitorowane było tylko pojedyncze stanowisko i to po raz pierwszy. Ze względu na brak dodatkowych danych porównawczych perspektywy ochrony oceniono na XX.

Ocena ogólna

Dla 2 obszarów (PLH180012 Ostoja Przemyska, PLH180023 Las nad Braciejową) ocena ogólna otrzymała wartość FV. Obszar PLH120094 Ostoje Nietoperzy Powiatu Gorlickiego został oceniony na XX. Jedynie ostoja PLH180013 Góry Słonne otrzymała niską ocenę ogólną U1. Wartość ta została znacznie obniżona w porównaniu z poprzednim monitoringiem kiedy to przypisano jej wartość FV. Tak wyraźna zmiana spowodowana jest znacznym obniżeniem ocen dla parametrów cząstkowych – populacji i siedliska. Można zatem stwierdzić, że 2 pierwsze w/w obszary Natura 2000 z pewnością właściwie zabezpieczają gatunek i mogą być traktowane jako jego ostoje.

Oddziaływania i zagrożenia

Tab. 4. Oddziaływania na stanowiskach i porównanie wyników badań (liczba st.)

Podsumowanie aktualnych oddziaływań dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego (a – alpejski, b- kontynentalny) i porównanie z latami 2006-2008

a) region alpejski

Kod	Oddziaływanie	łącznie liczba monitorowa nych stanowisk	Wpływ po- zytywny (liczba stanowisk)			Wpływ neutralny (liczba stanowisk)			Wpływ negatywny (liczba stanowisk)			Czy oddziaływanie było stwierdzone w poprzednich badaniach <i>tak- podać liczbę/nie</i>
			A	B	C	A	B	C	A	B	C	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	5						2			3	TAK (18) jako ewolucja biocenotyczne
A04.02. 02	nieintensywny wypas owiec	5						1				TAK (4) jako wypas
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	5						1				TAK (9)
B02.02	wycinka lasu	5										TAK (2)

b) region kontynentalny

Kod	Oddziaływanie	łącznie liczba monitorowa nych stanowisk	Wpływ po- zytywny (liczba stanowisk)			Wpływ neutralny (liczba stanowisk)			Wpływ negatywny (liczba stanowisk)			Czy oddziaływanie było stwierdzone w poprzednich badaniach <i>tak- podać liczbę/nie</i>
			A	B	C	A	B	C	A	B	C	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	11									6	TAK (8) jako ewolucja biocenotyczne
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	11										TAK (1)
A06.02. 02	nieintensywne wieloletnie uprawy niedrzewne	11							1			NIE
E	Urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe	11								1		NIE
B02.02	wycinka lasu	11	1									TAK (1)
D01.02	drogi, autostrady	11	1					1				TAK (1)
A03.02	nieintensywne koszenie	11		1								NIE
A06.04	zaniechanie produkcji uprawnej	11		1								NIE
B	leśnictwo	11						1				NIE

Region alpejski

Podczas aktualnego monitoringu na wszystkich 5 stanowiskach wskazano ogółem 3 różne oddziaływania. Oceniono, że na 3 z nich miały one niewielki wpływ negatywny, zaś na 4 neutralny. Nieintensywny wypas

owiec (A04.02.02) odnotowano tylko na 1 stanowisku, choć w poprzednich badaniach wskazany był na 4 z nich (jako wypas). Oddziaływanie „ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe” (D01.01) również wskazano dla 1 stanowiska choć w przeszłości podano go aż 9 razy. Tak znaczące różnice wynikają z faktu, że obecnie zrezygnowano z monitoringu stanowisk w Ostoi Popradzkiej, dla których wskazywano te właśnie oddziaływania. Oddziaływanie „K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)” obserwowane było na wszystkich stanowiskach a jego wpływ (zawsze niewielki: „C”) w 2 przypadkach oceniono jako neutralny a w 3 jako negatywny. Jest to najczęściej stwierdzane oddziaływanie również w perspektywie wszelkich wcześniej monitorowanych stanowisk, gdyż w sumie pojawia się aż na 18 z nich. Zjawisko takie jest typowe dla miejsc zasiedlanych przez krasopanię hera. Motyl ten związany jest z siedliskami ekotonowymi, które ze swej natury podlegają szybkiej sukcesji. Jest ona tym intensywniejsza, że większość stanowisk powstała poprzez antropogeniczne przemiany siedlisk i stan ekotonu jest etapem sztucznym. W związku z tym rośliny gwałtownie dążą do przekształcenia stanowisk w kierunku biocenoz klimaksowych, zwykle mniej dogodnych dla obecności motyla.

Na stanowisku Macelowy Wąwóz w Pienińskim Parku Narodowym odnotowano oddziaływanie „D01.01 ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe”. Jego wpływ określono jako neutralny a intensywność minimalną (C). Przez wąwóz, którego dolną część stanowi monitorowane stanowisko prowadzi wąska polna droga stanowiąca dojazd do wyżej położonych polan. Ruch zarówno kołowy (traktory, wozy z końmi) jak i pieszy (brak szlaku turystycznego) jest bardzo ograniczony i nie stanowi zagrożenia dla populacji motyla. Sprawia jednocześnie, że dno wąwozu i obrzeża płynącego tam strumienia nie ulegają nadmiernej sukcesji powodującej zarastanie i zacienianie.

Oddziaływanie „A04.02.02 nieintensywny wypas owiec” zostało wskazane dla stanowiska Podskalnia Góra w Pienińskim Parku Narodowym. Jego wpływ określono jako neutralny a intensywność minimalną (C). Jest ono związane z prowadzonym na polanach i nieużytkach południowej części Pienin kulturowym wypasem owiec i kóz. Zwierzęta te nie odżywiają się jednak sadźcem choć chętnie zjadają soczyste ziołorośla. Dodatkowo ich oddziaływanie polega na udeptywaniu roślinności podczas przemieszczania się zwartą grupą na kolejne pastwiska. Monitorowane stanowisko leży jednak poza ciągiem otwartych zbiorowisk trawiastych a oddziaływanie zwierząt kopytnych jest minimalne. W żadnym z sezonów monitoringowych nie stwierdzono zniszczonych kęp sadźca ani nadmiernie wydeptanej roślinności zielnej.

Oddziaływania te pozostają niezmiennie w porównaniu do poprzednich sezonów monitoringowych. Jedynie w przypadku stanowiska Macelowy Wąwóz uległy one niewielkim korektom. Nie wykazano obecnie oddziaływania „B02.02 wycinka lasu” ponieważ w sezonie 2013 nie było ono obserwowane.

Region kontynentalny

Podczas aktualnego monitoringu na wszystkich 11 stanowiskach wskazano ogółem 8 różnych oddziaływań. Oceniono, że na 8 stanowiskach miały one wpływ negatywny, na 1 neutralny, zaś na 4 pozytywny. Większość oddziaływań pojawiała się na pojedynczych stanowiskach, jedynie „K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)” obserwowane było aż na 6 stanowiskach i zawsze wpływ tego oddziaływania oceniono jako negatywny, ale o słabym natężeniu (C). Jest to najczęściej stwierdzane oddziaływanie również w perspektywie wszelkich wcześniej monitorowanych stanowisk, gdyż w sumie pojawia się aż na 8 z nich. Zjawisko takie jest typowe dla miejsc zasiedlanych przez krasopanię hera. Motyl ten związany jest z siedliskami ekotonowymi, które ze swej natury podlegają szybkiej sukcesji. Jest ona tym intensywniejsza, że większość stanowisk powstała poprzez antropogeniczne przemiany siedlisk i stan ekotonu jest etapem sztucznym. W związku z tym rośliny gwałtownie dążą do przekształcenia stanowisk w kierunku biocenoz klimaksowych, zwykle mniej dogodnych dla obecności motyla.

Pozostałe stwierdzone oddziaływania pojawiają się na pojedynczych stanowiskach. Na stanowisku Berdech z rejonie CON wskazanym oddziaływaniem jest „D01.02 drogi, autostrady”, któremu przypisany został wpływ pozytywny (A). Oddziaływanie to jest określeniem bardzo szerokim i w tym przypadku pozytywną rolę odegrało wykonanie nowej, szutrowej drogi leśnej z szerokimi pobocznymi. Ta nowa „infrastruktura” okazała się bardzo korzystna dla rozwoju obfitej populacji sadźca konopiastego, który z kolei przyciągnął liczne osobniki krasopani hera. Choć ogólnie wpływ rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej ma zwykle

znaczenie negatywne na przedmioty ochrony, jednak w tym konkretnym przypadku przyczynił się do powiększenia siedlisk i bazy pokarmowej chronionego gatunku motyla.

Na pojedynczym stanowisku w Kaczycach odnotowano oddziaływanie „A04.02.02 nieintensywne wieloletnie uprawy niedrzewne”. Na stanowisku tym jest mało prawdopodobne istnienie stałej populacji motyla a oddziaływanie wynika z jego lokalizacji w ogrodzie porośniętym krzewami owocowymi. Oddziaływanie to jest nietypowe dla pozostałych znanych stanowisk i siedlisk krasopani hera i wystąpiło zupełnie przypadkowo (aczkolwiek jest właściwie zinterpretowane dla tego konkretnego stanowiska).

Stanowisko Las Wolica położone jest w tym samym kompleksie leśnym co stanowisko Berdech. Ekspert lokalny wskazał tu jako oddziaływania: „B leśnictwo” (kod ogólny dla zaznaczenia, że stanowisko leży na terenie, gdzie realizowana jest gospodarka leśna) i „B02.02 wycinka lasu”. Pierwszemu z nich został przypisany wpływ neutralny (C) a drugiemu pozytywny (A). W przypadku krasopani hera wycinka i przerzedzanie pewnych fragmentów wewnątrz zwartych kompleksów leśnych powodują powstanie bardziej prześwietlonych powierzchni, które szybko zasiedlane są przez sadziec konopiasty – podstawową roślinę żywicielską dorosłych motyli. Sprzyja to rozprzestrzenianiu się populacji i potwierdza dynamiczny charakter preferowanych siedlisk. Dodatkowo miejsca takie szybko porastają ziołoroślami oraz krzewami (np. leszczyna) stanowiącymi doskonałą bazę pokarmową gąsienic krasopani hera.

Stanowisko Szymbark, w okolicach Gorlic było w sezonie 2013 monitorowane po raz pierwszy. Ekspert lokalny po wnikliwej analizie możliwych oddziaływań wskazał na istnienie 3 z nich: „E urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe”, „A03.02 nieintensywne koszenie” oraz „A06.04 zaniechanie produkcji uprawnej”. Pierwsze z nich ma wpływ negatywny (B) powodując uszczuplenie powierzchni możliwej do zasiedlenia przez motyle. W przypadku 2 kolejnych wpływ ten jest zdecydowanie (B) pozytywny gdyż prowadzi do zwiększenia powierzchni dogodnych do zasiedlenia terenów. Zaniechanie intensywnego rolnictwa połączone z ekstensywnym wykaszaniem prowadzi do powstawania ugorów i odłogów, które jeśli zlokalizowane są w odpowiednich miejscach (obrzeża lasu, miejsce lekko wilgotne a nasłonecznione) są dość szybko opanowywane przez sadziec i mogą być wykorzystywane przez krasopanię. Niestety brak dobrego rozpoznania biologii motyla nie pozwala na odpowiedź na pytanie czy miejsca takie są również dobrym siedliskiem dla rozwoju gąsienic.

Dla większości monitorowanych obecnie stanowisk oddziaływania te pozostają niezmiennie w porównaniu do poprzednich sezonów monitoringowych. Jedynie w przypadku stanowiska Las Wolica uległy one niewielkim korektom. Nie wykazano obecnie oddziaływania „D01.01 ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe” gdyż w opinii eksperta lokalnego nie ma ono żadnego wpływu na istnienie i kondycję stanowiska.

Reasumując, badania monitoringowe nie ujawniły specyficznych oddziaływań, charakterystycznych dla pojedynczego regionu geograficznego. Brak jest również wyraźnych różnic pomiędzy intensywnością tych oddziaływań w poszczególnych regionach. Większa ich liczba w regionie CON (8) w stosunku do ALP (3) wynika ze znacznie większej liczby monitorowanych tam stanowisk (CON – 10, ALP – 5).

Tab. 5. Zagrożenia na stanowiskach i porównanie wyników badań (liczba st.) Podsumowanie przewidywanych zagrożeń dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego (a – alpejski, b- kontynentalny) i porównanie z latami 2006-2008

a) region alpejski

Kod	Zagrożenie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ (liczba stanowisk)			Czy zagrożenie było przewidywane w poprzednich badaniach tak-podać liczbę/nie
			A	B	C	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	5		1		NIE
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	5		2	2	TAK (16) jako ewolucja biocenotyczne
	wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	5				TAK (1)

b) region kontynentalny

Kod	Zagrożenie	łącznie liczba monitorowa nych stanowisk	Wpływ (liczba stanowisk)			Czy zagrożenie było przewidywane w poprzednich badaniach <i>tak-podać liczbę/nie</i>
			A	B	C	
B02.02	wycinka lasu	11		1		NIE
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	11		5	1	TAK (5) jako ewolucja biocenotyczne
D01.02	drogi, autostrady	11		1		NIE
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	11		1		NIE
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	11			1	NIE
F03.02. 01	kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów...)	11			1	NIE
F05.06	zbieranie w celach kolekcyjnych	11			1	NIE

Region alpejski

Najpowszechniejszym zagrożeniem odnotowanym dla 4 z 5 monitorowanych obecnie stanowisk jest „K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)”. Jest to zjawisko typowe dla siedlisk preferowanych przez krasopanię hera. W wyniku tego naturalnego zjawiska pewne stanowiska zarastają stając się nieodpowiednie dla bytowania motyla. Motyle poszukują więc nowych odpowiednich miejsc rozwoju które pojawiają się dynamicznie, obecnie bardzo często przy udziale człowieka (wycinka lasu, remonty traktów komunikacyjnych). Tylko w bardzo specyficznych warunkach stanowiska mogą trwać znacznie dłużej i podlegać tylko niewielkim zmianom choć i tam obserwowana jest sukcesja. Przykładem mogą być Pieniny (Podskalnia Góra, Grabczycha), gdzie strome, mocno nasłonecznione i pokryte rumoszem skalnym stanowiska zmieniają się znacznie wolniej niż gdzie indziej.

Zagrożenie „D01.01 ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe” może w przyszłości być niekorzystne dla stanowiska Podskalnia Góra w Pieninach. Obecnie jego zachodnią krawędzią prowadzi wąska i mało uczęszczana droga gruntowa. Jeśli w przyszłości nastąpi intensyfikacja jej użytkowania (np. quady) lub wytyczony zostanie tam szlak turystyczny może to spowodować zniszczenie rosnących wzdłuż niej płatów sadzka, na których obserwowany jest motyl.

W poprzednich monitoringach jako zagrożenia podawana była wyłącznie sukcesja ekologiczna. Pojawienie się kolejnych, bardziej szczegółowych zagrożeń świadczy nie tyle o pogorszeniu się warunków egzystencji populacji motyla ile na dokładniejsze poznanie specyfiki poszczególnych stanowisk oraz związanych z nimi przyszłych oddziaływań (głównie antropogenicznych).

Region kontynentalny

Najpowszechniejszym zagrożeniem odnotowanym dla 6 stanowisk jest „K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja)”. Jest to zjawisko typowe dla siedlisk preferowanych przez gatunek. W wyniku tego naturalnego zjawiska pewne stanowiska zarastają stając się nieodpowiednie dla bytowania motyla. Motyle poszukują więc nowych odpowiednich miejsc rozwoju które pojawiają się dynamicznie, obecnie bardzo często przy udziale człowieka (wycinka lasu, remonty traktów komunikacyjnych). Tylko w bardzo specyficznych warunkach stanowiska mogą trwać znacznie dłużej i podlegać tylko niewielkim zmianom choć i tam obserwowana jest sukcesja.

Na stanowiskach Berdech i Las Wolica jako możliwe zagrożenia wskazano „F03.02.01 kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów...)” oraz „F05.06 zbieranie w celach kolekcyjnych”. Zagrożenia te są odbiciem

wyjątkowo licznego występowania motyli na tych stanowiskach. Można założyć, że osoby chcące szybko pozyskać te atrakcyjnie ubarwione motyle znajdą tam doskonałe miejsce do intensywnych odłowów. Podanie tych zagrożeń jest obecnie czysto teoretyczne, gdyż dotychczas brak jest informacji o takim procederze w odniesieniu do monitorowanego gatunku motyla.

Dwa kolejne zagrożenia „E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane” oraz „E03.01 pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych” zostały wskazane dla nowego stanowiska Szymbark. Ich intensywność określono odpowiednio na (B) i (C). Wydaje się, że zagrożenia te są bardzo realne dla monitorowanego obszaru, który jest dość rozległy i zróżnicowany. Motyl obserwowany jest tam w niewielkim zagęszczeniu a teren jest znacznie przekształcony działalnością człowieka. Przyszłe monitoringi wykażą czy zagrożenia te rzeczywiście wpłyną na jakość siedlisk a tym samym ich przydatność dla krasopani hera.

W poprzednich monitoringach jako zagrożenie podawana była wyłącznie sukcesja ekologiczna. Pojawienie się kolejnych, bardziej szczegółowych zagrożeń świadczy nie tyle o pogorszeniu się warunków egzystencji populacji motyla ile o dokładniejszym poznaniu specyfiki poszczególnych stanowisk oraz związanych z nimi przyszłymi oddziaływaniami (głównie antropogenicznymi).

Jamna- Realnym zagrożeniem może być przebudowa drogi prowadzącej do Jamnej. Obecnie jest to wąska jednopasmowa asfaltowa jezdnia o szerokich szutrowych poboczach. Przy znacznym jej poszerzeniu mogą zostać zniszczone płaty sadzka będącego główną rośliną żywicielską imago.

Zagrożeniem może być znaczna intensyfikacja gospodarki leśnej powodująca zniszczenie siedlisk (zręby zupełne, place załadunkowe, zniszczenie runa /rośliny zielne i byliny/). Prowadzenie w przyszłości wycinki lasu po w sąsiedztwie drogi może doprowadzić do zniszczenia siedliska gatunku oraz rośliny żywicielskiej motyla (sadziec konopiasty) poprzez niszczenie runa na większym obszarze, tworzenie dróg dojazdowych, placów załadunkowych i użycie ciężkiego sprzętu zmechanizowanego.

Podsumowanie

Nie zanotowano różnic w rodzajach zagrożeń pomiędzy regionami ALP i CON. Najpowszechniejsze z nich (zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K02.01) wskazywane jest w obu regionach. Pozostałe przewidywane zagrożenia odnoszą się do pojedynczych, konkretnych stanowisk i są związane z ich specyfiką.

Informacja o gatunkach obcych

Tab. 6. Gatunki obce

Zestawienie informacji o gatunkach obcych, stwierdzonych w trakcie monitoringu gatunku

Lokalizacja stanowiska (obszar Natura 2000 lub województwo)	Stanowisko	Obserwowane gatunki obce (lista gatunków)	
		Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
PLH180023 Las nad Braciejową	Berdech	Brak informacji	klon jesionolistny <i>Acer negundo</i> L.
PLH180023 Las nad Braciejową	Las Wolica	Brak informacji	klon jesionolistny <i>Acer negundo</i> L.
PLH180023 Las nad Braciejową	Las Wolica	Brak informacji	skórnik kolczatek <i>Dermestes maculatus</i> De Geer, 1774
PLH120094 Ostoje Nietoperzy Powiatu Gorlickiego	Szymbark	Wcześniej nie monitorowane	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
woj. podkarpackie	Jabłonica Ruska	Brak informacji	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton

Ocena zastosowanej metodyki monitoringu i ewentualne propozycje zmian wraz z uzasadnieniem – na podstawie badań prowadzonych w danym etapie

Monitoring prowadzony był według schematu zaproponowanego przez Przybyłowicza (2010 Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I, s. 73-84. GIOŚ, Warszawa). Proponowaną metodykę ocenia się pozytywnie i nie ma konieczności wprowadzania do niej aktualnie większych zmian. Jedyną proponowaną korektą może być zmniejszenie ilości kontroli terenowych na pojedynczym stanowisku. W przewodniku proponowanych jest 7 cotygodniowych wizyt. Problemy sygnalizowane przez ekspertów lokalnych skłaniają do redukcji intensywności wizji terenowych do 4 w ciągu sezonu. Jest to spowodowane następującymi przesłankami:

- większość ekspertów lokalnych ma do przebadania więcej niż 2 stanowiska motyla
- stanowiska zazwyczaj zlokalizowane są w odległości co najmniej kilkunastu kilometrów jedno od drugiego (Bieszczady, Pogórze Przemyskie) lub w trudno dostępnym terenie (Pieniny)
- częste wykonywanie kontroli uniemożliwia wykonanie założeń przy niesprzyjającej aurze (długotrwałe opady powodują konieczność wizyt na stanowiskach co 2-3 dni przy sprzyjającej pogodzie)
- zmniejszenie częstotliwości wizyt nie wpłynie negatywnie na oceny jakości siedlisk (zasobów rośliny pokarmowej - sadzka i stanu populacji (dla oceny względnej liczebności, wyniki z 4 kontroli będą również miarodajne)
- dość krótki okres pojawu imago wynoszący około 45 dni (od połowy lipca do końca sierpnia)

Propozycje działań ochronnych oraz wnioski dotyczące skuteczności dotychczas wykonywanych zabiegów

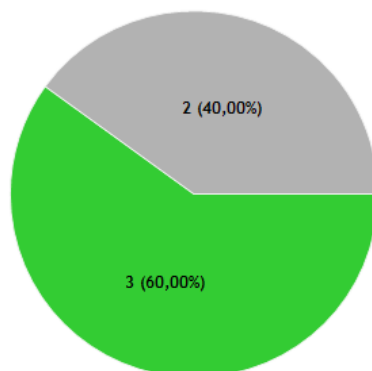
Aktualnie brak podstaw do proponowania działań ochronnych w stosunku do monitorowanego gatunku motyla. Kolejny sezon monitoringowy (a także dodatkowe, nie związane z nim informacje terenowe) wskazują, że zarówno populacja jak i siedliska gatunku są w dobrym stanie. Zdecydowana większość stanowisk zlokalizowana jest na obszarach Natura2000 co potwierdza wyjątkową wartość tych obszarów i właściwy ich wybór. Pomimo, że w części z nich krasopani hera nie została wskazana jako przedmiot ochrony, stanowią one obecnie ważną i spełniającą swe zadanie sieć ostoi tego chronionego gatunku motyla. Specyficzną cechą krasopani hery jest jej przywiązanie do siedlisk ekotonowych, o stosunkowo dużej dynamice czasowo-przestrzennej a jednocześnie bardzo lokalnych. Na szczęście miejsca takie są w polskich Karpatach liczne co obecnie umożliwia gatunkowi stabilne bytowanie bez potrzeby wprowadzania dodatkowych działań ochronnych.

Syntetyczne podsumowanie wyników dla gatunku

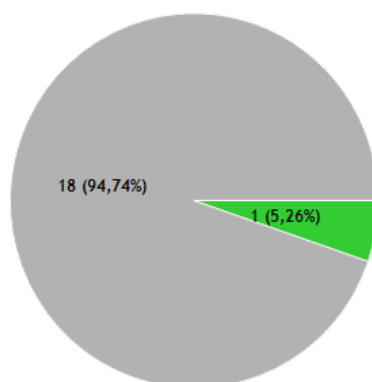
Region alpejski

Populacja 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

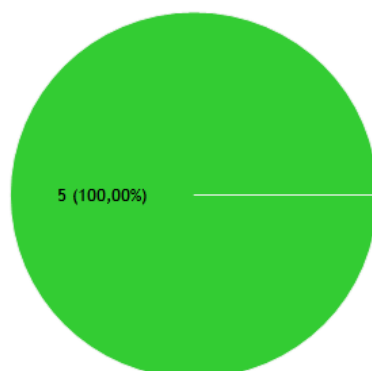
Populacja 2006-2007

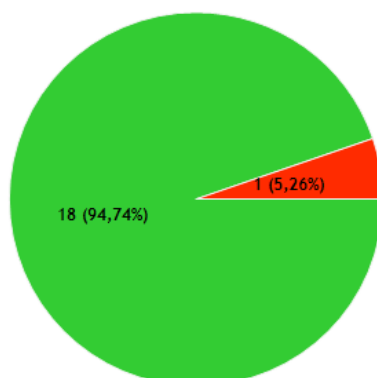
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Uwaga: Wykres uwzględnia 14 stanowisk badanych w latach 2006-2007, z których dalszego monitoringu zrezygnowano.

Siedlisko 2013-2014

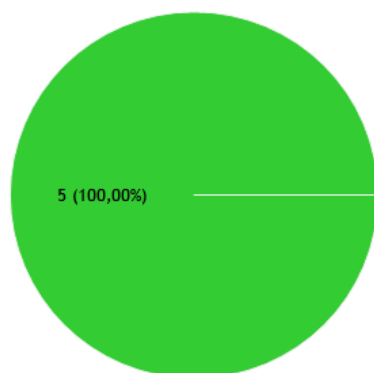

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

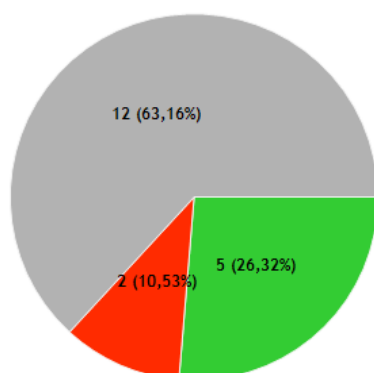
Siedlisko 2006-2007

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Uwaga: Wykres uwzględnia 14 stanowisk badanych w latach 2006-2007, z których dalszego monitoringu zrezygnowano.

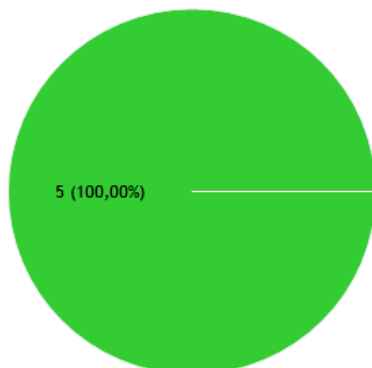
Perspektywy ochrony 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

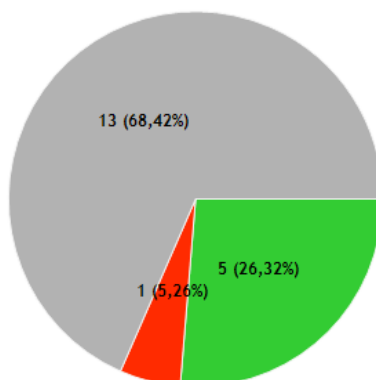
Perspektywy ochrony 2007

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Uwaga: Wykres uwzględnia 14 stanowisk badanych w latach 2006-2007, z których dalszego monitoringu zrezygnowano.

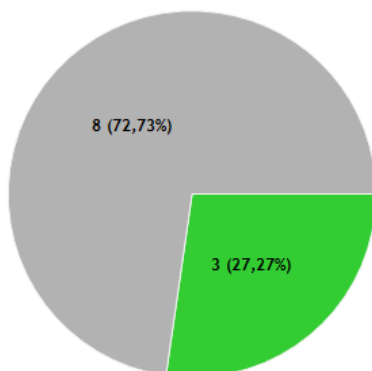
Ocena ogólna 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Ocena ogólna 2007

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

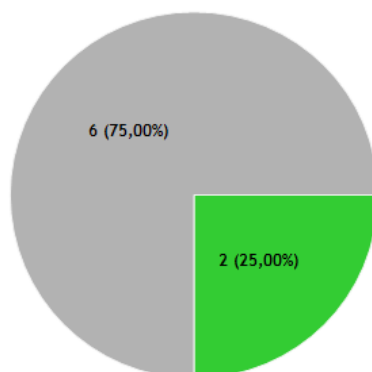
Uwaga: Wykres uwzględnia 14 stanowisk badanych w latach 2006-2007, z których dalszego monitoringu zrezygnowano.

Region kontynentalny**Populacja 2013-2014**

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

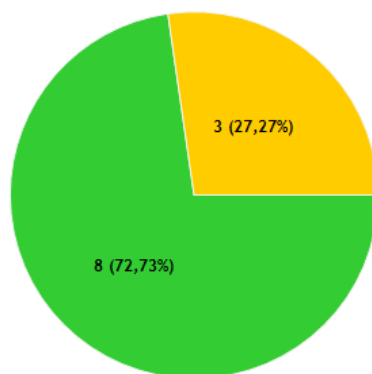

Populacja 2006-2007

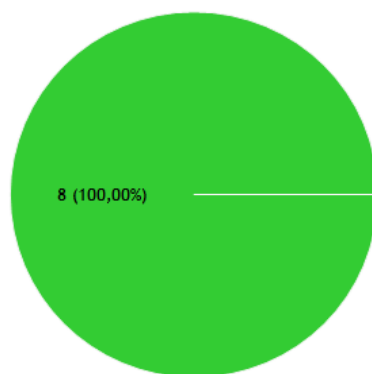
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Siedlisko 2013-2014

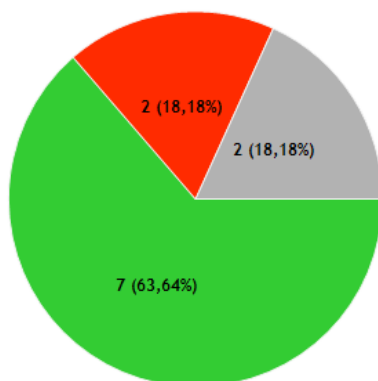

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

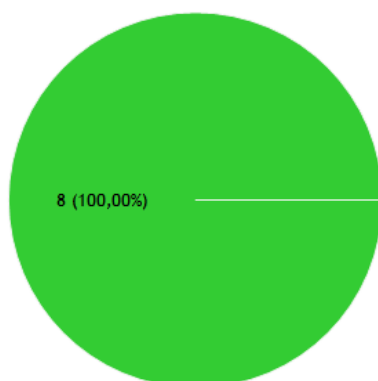
Siedlisko 2006-2007

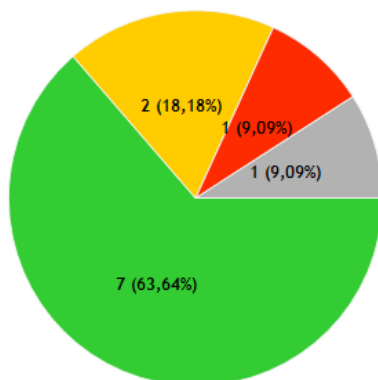
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Perspektywy ochrony 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

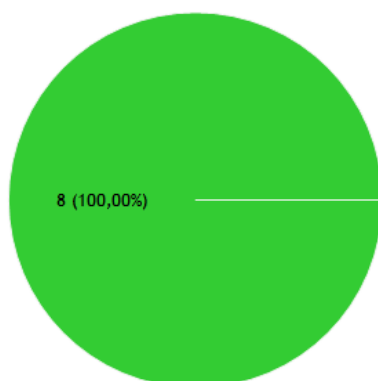
Perspektywy ochrony 2006-2007

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Ocena ogólna 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Ocena ogólna 2006-2007

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Region alpejski

Populacja

Wszystkie 5 stanowisk było badane powtórnie. Na 2 stanowiskach stan populacji został po raz kolejny oceniony jako nieznan XX (Macelowy Wąwóz i Podskalnia Góra). Na pozostałych 3 stanowiskach (Arłamów, Grabczycha i Kosarzyska w Pieninach) wartość XX została podniesiona na FV. Badania prowadzone w Arłamowie po raz kolejny wykazały obecność dużej liczby osobników co świadczy o występowaniu tam prężnej populacji. To właśnie zadecydowało o zmianie oceny z XX na FV. To samo dotyczy Kosarzysk. W przypadku Grabczychy tylko w pierwszym sezonie monitoringowym (2006) populację oceniono na XX. Od roku 2007 przypisano jej wartość FV.

Siedlisko

Na wszystkich 5 badanych stanowiskach jego jakość oceniono na FV. Ta wysoka ocena nie uległa zmianie od początku prowadzenia badań monitoringowych. Decydują o niej duża dostępność miejsc rozrodu a także obfitość zarówno roślin żywicielskich gąsienic jak i nektarodajnych, stanowiących bazę pokarmową dla imago.

Perspektywy ochrony

Na wszystkich badanych stanowiskach perspektywy zachowania gatunku oceniono na FV, podobnie jak w poprzednim okresie monitoringowym. Wpłynęły na to wysokie oceny częściowe opisujące zarówno względną liczebność populacji jak i jakość siedliska. W przypadku stanowisk Macelowy Wąwóz i Podskalnia Góra uznano iż ocena XX dla populacji nie wpływa negatywnie na perspektywę ochrony gatunku.

Najpowszechniejszym zagrożeniem przewidywanym dla 4 z 5 monitorowanych stanowisk jest sukcesja roślinna.

Ocena ogólna

Na wszystkich (5) badanych stanowiskach stan ochrony oceniono jako właściwy FV. Oceny takie są odzwierciedleniem wysokich wartości dla parametrów częściowych i świadczą o bardzo wysokiej wartości monitorowanych stanowisk dla ochrony populacji krasopani hera w Polsce. Oceny bez zmian w stosunku do poprzedniego etapu prac.

Region kontynentalny

Populacja

Na 8 spośród 11 monitorowanych stanowisk stan populacji oceniono na XX (w tym na 2 badanych po raz pierwszy: Szymbark – małopolskie, Kaczyce – śląskie). Ocena taka spowodowana jest niewielką liczbą obserwowanych osobników w trakcie wizji terenowych (zazwyczaj były to pojedyncze motyle). Tylko 3 stanowiska (Las Wolica, Berdech – podkarpackie, Jamna – małopolskie) otrzymały ocenę FV i w przypadku stanowisk Berdech i Las Wolica pozostaje ona niezmienna od wcześniejszych okresów monitoringowych.

Na tych 2 w każdym sezonie obserwowane są bardzo liczne motyle a ich liczba podczas pojedynczej kontroli często przekracza 20.

Siedlisko

Jakość siedliska oceniana została na prawie wszystkich stanowiskach (za wyjątkiem dwóch: Bykowce i Wybrzeże) jako FV. Można więc przypuszczać, że w polskich Karpatach (wraz z Pogórzem) istnieje liczna sieć potencjalnie dogodnych siedlisk możliwych do zasiedlenia przez monitorowany gatunek motyla. Na stanowiskach Bykowce i Wybrzeże siedlisko poprzednio oceniane były na FV. Od roku 2007 na tych stanowiskach bardzo uwidoczniła się sukcesja ekologiczna widoczna jako zarastanie stanowisk i gwałtowne wkraczanie roślin inwazyjnych. Te właśnie czynniki spowodowały obniżenie ocen do U1. Na pozostałych 6 powtórnie badanych stanowiskach utrzymały się oceny FV.

Ogólnie można jednak stwierdzić, że na monitorowanych stanowiskach siedlisko znajduje się w dobrej kondycji, na co wskazują przeważnie wysokie wartości wskaźników. Ponieważ krasopani związana jest z terenami ekotonowymi nawet niskie wartości przypisywane stanowiskom w Bykowcach i Wybrzeżu nie powinny być traktowane jako zagrożenie dla gatunku lecz raczej jako przejaw naturalnych zmian w jego środowisku. Stanowiska te są bardzo cenne, gdyż przy dłuższym monitoringu mogą dostarczyć informacji na temat skrajnych warunków siedliskowych akceptowanych jeszcze przez motyla.

Perspektywy ochrony

Dla 7 spośród 11 monitorowanych stanowisk ten parametr otrzymał ocenę właściwą (FV). W przypadku dwóch badanych po raz pierwszy stanowisk - (Szymbark i Jamna (małopolskie) perspektywy ochrony oceniono jako nieznane; na stanowisku Szymbark z powodu niejednoznacznej oceny populacji (XX), natomiast stanowisko Jamne nie znajduje się na obszarze chronionym, stąd istnieje możliwość, że działania związane z gospodarką człowieka (ścinka drzew, remont drogi) mogą doprowadzić do znacznego obniżenia jakości siedliska. Dwa stanowiska (oba badane powtórnie) - Bykowce i Wybrzeże (podkarpackie) otrzymały oceny złe (U2); poprzednio były to oceny FV. Stanowiska te przestają być atrakcyjne dla badanych motyli. Decydującym czynnikiem jest tu bardzo niekorzystny wpływ sukcesji wyrażający się wyraźnym przekształceniem siedlisk – ich zarastaniem i zmianą składu gatunkowego roślinności. Na pozostałych 6 powtórnie badanych stanowiskach perspektywy oceniono podobnie jak 6 lat temu (FV).

Najpowszechniejszym zagrożeniem sukcesja - zjawisko typowe dla siedlisk preferowanych przez gatunek. W wyniku tego naturalnego zjawiska pewne stanowiska zarastają stając się nieodpowiednie dla bytowania motyla. Motyle poszukują więc nowych odpowiednich miejsc rozwoju które pojawiają się dynamicznie, obecnie bardzo często przy udziale człowieka (wycinka lasu, remonty traktów komunikacyjnych).

Ocena ogólna

Na 7 z 11 badanych stanowisk (64%) stan gatunku określono jako właściwy FV. Wśród nich było jedno nowe stanowisko (Jamne) z silną populacją i 6 stanowisk badanych powtórnie. Na dwóch stanowiskach (Bykowce i Kaczyce) stan oceniono jako niezadowolający U1, na jednym (Wybrzeże), jako zły i na jednym (Szymbark) jako nieznaną XX. W przypadku stanowiska Szymbark ocena XX wiąże się z niepewnymi perspektywami ochrony, wynikającymi z dość intensywnej, rozproszonej zabudowy i nieznanej wielkości populacji. Stanowisko Kaczyce (U1), to stanowisko o nietypowym siedlisku, na którym brak osiadłej populacji a obserwowany osobnik był prawdopodobnie migrantem.

W przypadku 8 stanowisk badanych powtórnie, dla 6 stanowisk ocena ogólna nie uległa zmianie, a na dwóch jest niższa niż poprzednio. Na stanowisku Wybrzeże aktualna ocena to U2 (poprzednio FV) z uwagi na pogorszenie stanu siedliska i złą ocenę perspektyw ochrony. Wynika to z szybkiej sukcesji i zarastania stanowiska drzewami a także gwałtownego wkraczania inwazyjnych gatunków nawłoci. Ważną przesłanką za maksymalnym obniżeniem oceny ogólnej jest również fakt nie zaobserwowania motyla podczas żadnej z tegorocznych wizyt terenowych. Na stanowisku w Bykowcach ocena ogólna jest niezadowolająca U1 (poprzednio FV). Ocena ogólna jest wyższa niż ocena perspektyw ochrony (U2), gdyż na stanowisku istnieje obfita baza pokarmowa dla rozwoju gąsienic a (w odróżnieniu od stanowiska Wybrzeże) stwierdzono tam obecność nielicznych motyli.

Podsumowując należy stwierdzić, że na większości stanowisk ocena poszczególnych parametrów jest najwyższa z możliwych (FV) i pozostaje niezmienną od początku prowadzenia monitoringu. Obserwacje prowadzone poza monitoringiem wskazują, że gatunek ma się dobrze (ocena ekspercka) a monitorowane stanowiska dostarczają informacji jak reaguje on na konkretne zmiany siedliskowe na poszczególnych stanowiskach.

Skrajne stanowiska w obrębie zasięgu gatunku (zachód – wschód) są od siebie odległe zaledwie o kilkaset kilometrów i nie zanotowano między nimi różnic geograficznych w wartościach wskaźników. Brak też takich różnic pomiędzy stanowiskami leżącymi w rejonie alpejskim i kontynentalnym, prawdopodobnie dlatego, że gatunek zasiedla wyłącznie niższe położenia górskie w strefie pogórzy. Nie różnią się one edaficznie od nieodległych stanowisk z rejonu kontynentalnego.